

legjobb megye. Nem is igazán lehet rá magyarázatot találni, de én azt gondolom, hogy ahol komolyan veszik a problémákat, ott korszerűbben akarnak oktatni. Én ma nyugodtan merem mondani, hogy az iskolák 30%-a a helyén van minden szempontból. Ezeket az iskolákat kellene befogni a kocsi elé, hogy húzzák meg a szekeret. Azokkal még a tempót is lehetne fokozni.

E: Hányan dolgoznak a kiadónál jelenleg, és hogy képzeled el a cég jövőjét?

KJ: Összesen hatan dolgozunk, a nyomdában és a kiadóban. Nagyon lassan tudunk fejlődni, mert a berendezések félelmetesen drágák, egy egyszerű gép is több száz ezer forint. Azt minden partnerem tudja az első beszélgetés után, hogy én keményen üzletelek. Egy többmilliós berendezés esetén ez nagyon sok. Aki az árakat korlátozza, annak tudnia kellene, hogy itt sok-sok kiadás van: TB, nyugdíjintézet, APEH.

Megmaradtunk családi vállalkozásnak, és ezen nem is kívánok változtatni. Most 62 éves vagyok, elmegyek nyugdíjba, de tovább folytatom. Arra törekszem, hogy normális utódlási-helyettesítési rendszer alakuljon ki. A tevékenységben sok minden terhes számomra, de a szakmában rengeteg örömöm van. Óriási sikerélmény volt számomra egy-egy oktatótábla vagy egy-egy tankönyv. A magyar királyok arckép-sorozatban szerepel Könyves Kálmán, akit úgy rajzolt meg a grafikus, hogy egy könyvet fog a kezében. Azt a melegséget, ami a kezéből árad, amivel a könyvet fogja, ugyanazt érzem én is, amikor elkészül egy könyv.

Az, hogy az ember lehet az oktatásnak közszereplője, lehet örömet is ad, és olykor bosszúságot is. Ha itt kell hagynom a kiadót, az zavar, az zavar, hogy lesz-e megfelelő utódom, vagy nem. Pillanatnyilag úgy néz ki, hogy nem, és ez jobban zavar, mint hogy mennyit fogok keresni. Amikor Comenius-t idehívták Sárospatakra, akkor pontosan tudták, hogy szükség van olyan emberekre, akik helyére teszik az oktatást. Ma már ezt nem tartják szükségesnek.

(Az interjút Janni Gabriella készítette)

„Helyettünk a könyvek beszélnek...”

Romankovics András, a ROMI-SULI Könyvkiadó és Továbbképző Műhely vezetője

Educatio: Kezdjük a kiadó történetével.

Romankovics András: Bár kiadónk 1992-ben alakult, de akkor mi a feleséggel már elég hosszú tankönyvszerzői múlttal rendelkezünk. 1976-ban, 30 évesen, ismeretlen magyordí tanítókként „Lila fecske” jeligéjű tankönyvpályázatunkkal elnyertük az ábécéskönyvírás lehetőségét az 1978-as tanterv nyitó évfolyamára. Akkor láttak minket először, mikor a díjátadási ceremóniára mentünk, s többen aggodalmaskodtak, hogy ilyen fiatalon mégse lehet egy egész országnak ábécéskönyvet írni. Tapasztalt szerzőtársat igyekeztek mellénk adni. Mi Meixner Ildikót választottuk, akinek olvasástanításról vallott felfogása sok tekintetben rokon volt a miénkkel, s akivel igazán jó szakmai és emberi együttműködést tudtunk kialakítani.

Az 1978-as megjelenésig még kétszer teljesen át kellett dolgoznunk tankönyvcsaládunkat úgy, hogy oldalra tervezett kéziratot kellett beadnunk, amelyben már minden betű, szó, rajz pontosan méretezve a helyén volt, és így a tankönyvcsinálásból nagyon sokat tanultunk. 1978-ban négy kötetünk jelent meg, melyet Ildikóval hármassal írtunk, s 1982-ben fele-

segémmel újabb három munkafüzetet írtunk az összevont osztályok számára, illetve a differenciált tanulásszervezés segítésére. Ezek jó tanulóévek voltak számunkra, megtapasztaltuk az akkori Tankönyvkiadó, és egy kicsit oktatási rendszer működését is, s a hét kötet megírása felvértezett minket. '78-as könyvünk a Tankönyvkiadónál 15 változatlan kiadást ért meg.

E: Miért váltak el a Tankönyvkiadótól?

R A: Nyolc évvel ábécéskönyvünk megjelenése után, 1986-ban szerződést kötött velünk a Tankönyvkiadó arról, hogy a 4+3 kötetet 4+2 részre átdolgozva, s teljesen megújítva, új grafikával, megjelentetik. A 6. kötet leadásakor aztán közölték velünk, hogy a miniszterhelyettes négy kötetet szeretne látni. Aztán a négy kötetes változatunk elkészültével az új miniszterhelyettes már úgy szeretett volna három kötetet, hogy abban minden olyan funkció benne legyen, ami a 6–7 kötetben benne volt. Ekkor már láttuk, hogy ez így nem fog menni, mert szakmai képtelenség, hogy a Nótanácstól a Hazafias Népfrontig és az éppen aktuális miniszterhelyettesig mindenkinek megfeleljünk... Ha változtatni akartunk mondjuk az 5. oldalon, akkor azt külön be kellett adnunk, és akkor azt hat helyen elbírálták, s végül azt mondták, hogy ne változtassunk, mert az mit tudom én, mennyibe fog kerülni. A '80-as évek második felében mellettünk már három elsős tankönyvcsalád létezett (Kutinéé, Ligetiéé, Zsolnaiéé, Lovásznéé), így a létező alternatívák miatt nem tudtuk elfogadni, hogy miért nem lehet egészen más a miénk, mint a többieké. Például: azt mondták, hogy a tankönyv csak A/4 vagy B/5 formátumú lehet, más formátumot nem lehet választani, mert akkor az drágább, meg különben sincs Magyarországon olyan nyomdagép, amelyikkel más formátumút lehet nyomtatni. Mondanom sem kell, hogy ez nem volt igaz, csak kényelmes. Így érkezünk el az 1990-es évek elejére, amikor felajánlották, hogy négy évre újból megveszik a könyveinket. Az Írni tanulok című munkafüzetünket például négy évre 1800 forintért akarták megvenni. Akkor nem újtottuk meg a szerződésünket, és kijelentettük, hogy az 1800 forintot inkább felajánljuk a Tankönyvkiadónak.

E: Végül is ez volt az utolsó csepp a pohárban?

R A: A Tankönyvkiadótól való elszakadáshoz a végső lökést két más természetű eset adta. Az első az volt, hogy 1986-ban az OPI felkérésére második osztályos anyanyelvi felzárkóztató füzetet írtam, amit teljesen nyomdakész állapotban vittem be az intézetbe. Az OPI alsó felelőse, aki semmit nem csinált, egyszerűen ráírta, hogy lektorálta és szerkesztette V. E., s már vitte is a nyomdába. Az egyszeri megjelenésért kaptam 6000 forint szerzői díjat, s a munkafüzetet abban az évben még ingyenesen vagy nagyon olcsón juttatták el az iskolákba. A következő években viszont már ezt a kötetet szigorúan üzleti alapon terjesztették (jó néhány kiadást megért, sok-sokezer példányban fogyott el), s azért, amit magam csináltam, mások szedték be a pénzt. Amikor erre rájöttem, kerek pereg megmondtam, hogy ehhez semmiképpen nem járulok hozzá. Ez adta ugyanis az utolsó lökést ahhoz, hogy eldöntsem: a saját lábunkra fogunk állni, vagyis az általunk írt tankönyveket magunk fogjuk kiadni és terjeszteni.

Az önállóságunk azzal kezdődött, hogy az OPI számára '86-ban írt felzárkóztató munkafüzetemet egy hónap alatt teljesen átdolgozva a magam kezéfrásával jelentettem meg az Olvasóiskola füzetsorozat első tagjaként. A kinyomott 3000 példányt egy hónap alatt eladtuk, és az ebből befolyt összegből '91 márciusában kézzel írt betűkkel megjelent az Olvasóiskola második kötete, mely szintén igen rövid idő alatt elkelt szerte az országban. Ma is vállalhatom e két kötetet, mert nyugodtan ki merem jelteni: közel 10 éve igen-igen népszerűek az 1–2. osztályos gyerekek, szülők és tanítók körében.

1991-ben összesen négy Olvasóiskola füzetet írtam, mindegyiket kézírással, s valamennyit jól fogadták a tanítók s a gyerekek, így egy év alatt megtapasztaltuk, hogy képesek vagyunk

kiadványaink egész országban történő terjesztésére. Így, mikor 1992-ben – RO-KA Bt. néven – megalakult kiadónk, a tankönyvírás mellett már némi terjesztési tapasztalattal is rendelkezünk...

E: Jelenleg hány embert foglalkoztatnak?

R A: 1992–94 között kevés új könyvet csináltunk, így a feleségemen kívül még ketten dolgoztak nálunk. Közben megtanultam annyit a nyomdász-könyves szakmából, hogy felkészülten tudok tárgyalni a papírgyárakkal és a nyomdákkal is, mert magam is ki tudom számítani a gyártási folyamat egyes mozzanatait. 1995-től működünk ROMI-SULI néven. Az elmúlt négy évben több mint 30 teljesen új könyv mellett seregnyi taneszközt is kifejlesztettünk. Most már 5–6 állandó alkalmazottunk van, s a tankönyvgyártás intenzív szakaszában gyakran 9–10-en is dolgozunk új könyveinken.

E: Mennyire nyereséges a kiadó?

R A: Eltartjuk belőle a céget és a családot, és a munkatársainkat igyekszünk tisztességesen megfizetni. Felhalmozott tőkénk nincs, mert nálunk minden az új könyvek fejlesztését szolgálja. Ehhez persze kiépült egy korszerű, Macintosh-rendszerű számítógépes park levilágítóval, felkészült munkatársakkal, ahol műszakilag, grafikailag, könyvészetileg is a legigényesebb módon tudunk tankönyvet csinálni. Kívülről nagyon idillikusnak tűnhet ez a helyzet, de nagyon kevesen cserélnének velünk abban a 3–4 hónapban, amikor új könyveink, taneszközök megalkotásának végső fázisában vagyunk, amikor az éj a nappalal gyakran összeér azoknak, akik részt vesznek ebben a munkában. Számomra a nyereség nemcsak a közgazdasági értelemben vett hasznot jelenti. Ha sikerült a tankönyvet a mi igény szintünkhöz mérve megcsinálni, akkor ezt nyereségnek könyveljük el.

E: Mik a kiadó sajátosságai?

R A: Csak alsós kiadványokat csinálunk, olyanokat, amelyekben valóban otthon érezzük magunkat. Valamennyi tankönyvünknek a feleségem vagy magam vagyok a szerzője. Tankönyvkiadás korszakunkból azt a tanulságot vontuk le, hogy akkor van esély arra, hogy a könyv valóban olyan legyen, amelyet elképzeltünk, ha a teljes folyamatot végig tudjuk követni, azaz a kézirat elkészültétől, a grafikussal való megbeszélésektől a nyomdai előkészítés műhelymunkáján át a kész film ellenőrzéséig. Mi választjuk ki és vásároljuk a papírt, mi kötjük a szerződést a nyomdákkal, mi terjesztjük a könyvet, s még a könyveinkkel dolgozó tanítók továbbképzését is mi csináljuk.

Závodszy Géza még a '70-es években fejtette ki azt a gondolatot, hogy egy tankönyv csak akkor lehet sikeres, ha minden eleme jó. Nem elég, ha tartalmilag szakszerű, módszertanilag korszerű, esetleg még képanyaga, grafikája is igényes, sőt profi módon szerkesztett, az sem mindegy, milyen a papír, egyben marad-e a könyv év végéig... Ha ezek közül csak egyetlen elem alacsony színvonalú, a tankönyv bukásra lehet ítélve.

Nem véletlen például, hogy olvasókönyveink cérnafűzések és nem ragasztókötésesek. Ragasztókötés esetén a kisiskolás a könyv gerincéhez közeledve nem tud rendesen írni, mert nem tudja teljesen kihajtani a könyvet, ha viszont erőteljesen megtöri, akkor a könyv igen hamar szétesik. Kevés olyan ragasztókötéses tankönyvet találunk, amelyik kibír egy év megpróbáltatást az iskolában.

E: Ezek a könyvek többször használatosak?

R A: Alsó tagozatban csak az olvasókönyvet lehet tartóssá tenni, mert a korszerű alsó módszertan ellentmond annak, hogy a könyvbe ne írjunk. Ezért az alsó tagozat esetében erőltetettnek és károsnak tartom azt a minisztériumi szándékot, hogy a tartós tankönyvek aránya érje el a 25%-ot. Ez talán a középiskolában megfelelő lehet, de Rousseau óta jól tudjuk,

hogy a gyermek nem kicsinyített felnőtt. A legtöbb hadakozásom a bírálókkal arról szól, hogy az alsó tagozat sajátos szempontjai érvényesüljenek. Mondok erre egy triviális példát. Minden munkafüzetünket két félfévre bontottuk, mert így a kisiskolás teljesen kihajthatja, irkafűzés esetén is egyben marad, könnyebb lesz a gyerekek táskája. Visszakaptuk a bírálóktól a két félfévre bontott nyelvtan munkatankönyvünket az alábbi megjegyzéssel: kivételesen hozzájárulnak ahhoz, hogy kiadványunk tankönyvminősítést kapjon, de köteleznek minket arra, hogy jövőre kössük egybe a két kötetet. Természetesen ekkora ökörségre nem voltunk hajlandók, mert első a pedagógiai szempont. Mi a pedagógiai szempontokban akkor sem vagyunk hajlandók megalkudni, ha a miniszter aláírásával jön ilyen rendelkezés. Sajnos gyakran tapasztalom, hogy olyan középiskolai tekintélyek állapítanak meg szabályokat az alsósok számára, akik egyszerűen nem értik a kisiskoláskor valódi tartalmát.

E: Hogy alakul ki a tankönyvek ára?

RA: Általában elmondható, hogy a tankönyv nettó árának 40%-ából kihozható a papír és a nyomásköltség. Utánnomás esetén ez alacsonyabb, új könyvek esetén magasabb, hiszen a nyomdai előkészítés költségeit is hozzá kell számolni. A szerzői díj 5–6% körül mozog. A tankönyv árának közel felénél vagyunk, s még nem számoltunk saját munkatársaink keresetével, TB-jével, a rezsivel, a társasági adóval, a hitelkamattal, a reklámmal stb. Ha ezeket is hozzávesszük, már valahol 75% körül járhatunk, s még nem beszéltünk a terjesztésről. Ha viszonteladók viszik ki az iskolákba a könyveinket, akkor nekik 15%-os árrést adunk, ha magunk küldjük az iskolákba, akkor ez ennél néhány százalékkal olcsóbb. A fentiekből kiszámítható, hogy tényleges nyereségként nem sokkal több marad, mint 10%.

A magyar tankönyvek átlagára 2000-ben – az Oktatási Minisztérium közlése szerint – 697 forint volt. Tudjuk, hogy ebből a nyelvkönyvek átlagára ennél lényegesen magasabb, a közismereti tárgyak tankönyveié pedig alacsonyabb. A magyar tankönyvek nemcsak nemzetközi mércével mérve, hanem hazai összehasonlításban is olcsónak számítanak. A kemény táblás, cérnafűzött, négy színnyomású olvasókönyvünk például 780 forint, ám ha ugyanezt mesekönyvként vennék meg, akkor biztos, hogy 1000 forint fölött lenne. Néha egy tartalommal megtöltött írásgyakorló munkafüzet nem kerül annyiba, mint egy üres füzet az ÁPISZ-ban. Egy szépirodalmi könyv most 1200–1400 forint alatt nemigen kapható, miközben az ugyanolyan könyvészeti kiállítású tankönyv 600–800 forint. Az átlagos könyvárnak a 60–70%-a körül mozog az átlagos tankönyvár, persze a jelenlegi csekély keresettel megvert pedagógusnak ez is drágának tűnik. Az igaz, hogy a szépirodalmi könyvnek nem olyan kiszámítható a piaca, mint a tankönyvnek, de az összes többi szempont (nyomásköltség, papírköltség, szerzői díj) a tankönyvet is terheli. Ehhez azt is hozzátehetjük, hogy más ágazatokkal ellentétben itt egy termék egy év alatt csak egyszer ad bevételt. Természetesen azt nem lehet várni, hogy a tankönyvkiadók önfeláldozó módon működjenek, ezért csak az ígérhető, hogy jövőre is drágább lesz a tankönyv, mint idén volt. Ennek pedig az az oka, hogy idén közel 40%-kal emelkedett a papír ára, s az üzemanyagárak is elég rendesen növekedtek.

E: Miért van szükség hitelre a tankönyvkiadásához?

RA: A magyar tulajdonú tankönyvkiadók között alig találni olyat, amelyiknek ne lenne átmeneti fizetési problémája. Arról van szó ugyanis, hogy a tankönyveket megrendelik februárban–márciusban, s nekünk április–májusban meg kell venni a papírt, aztán le kell gyártani a könyveket a nyomdáknak. A papírgyáraknak s a nyomdáknak természetesen fizetni kellene, de a bevétel csak szeptemberben jön az iskolákból, azaz 3–4 hónapos likviditási problémánk van. Ezért nagyon helyesen találták ki a '90-es években az állami garanciás hitelt. Ez

nem a kiadók miatt fontos, hanem amiatt, hogy normálisan működjön a rendszer. Ezt a hitelt olyan nagy kiadók is használják, mint a Nemzeti Tankönyvkiadó. Tehát valószínűleg nekik sincs akkora forgótőkéjük, hogy kifizessenek egy 500–600 milliós nyomdaszámlát. Persze nálunk nem 600 millióról van szó, hanem csak 35 millióról, de nincs 35 millió forintunk sem a párna alatt. Az elmúlt évben úgy érzékeltek, hogy valamiféle politikai akarat volt ennek a garanciális hitelnek a megszüntetésére, de most úgy tűnik, mintha rájöttek volna arra, hogy ez mindenképpen működési zavarokat okozna a tankönyvellátásban.

E: Hogyan történik a tankönyvek terjesztése?

R A: Mi magunk csináljuk a terjesztést. Egyrészt azért, mert így mi garantáljuk, hogy időben ott lesznek a könyveink az iskolákban. Másrészt pedig azért, mert ha terjesztő céget bízánk meg ezzel a feladattal, akkor az drágább lenne, s nem lehetnénk biztosak abban sem, hogy hozzánk hasonló gondossággal fogják végezni a munkát.

Számunkra nemcsak megfizető volt, hanem elégtételt is jelentett, hogy '94-ben a pedagógusok visszajelzése alapján kiadónk kapta a legpontosabban terjesztő címet. Azért jelentett elégtételt, mert amikor 1992-ben megalakultunk, akkor a Tankönyvirodán azt mondták, hogy kiadhatjuk ugyan a könyveket, de nem terjeszthetjük, mert mi arra nem vagyunk alkalmasak. Bebizonyítottuk, hogy ez nem így van. Aki tőlünk rendel, az gyors és pontos szállítást várhat. Mi nem engedhetjük meg magunknak, hogy ne jól szolgáljunk.

E: Honnan tudnak magukról az iskolák?

R A: A minisztériumi tankönyvjegyzéken és megrendelőlapon természetesen mi is ott vagyunk, ezért az úgynevezett hivatalos megrendelés feladható címünkre. Ennek ellenére januárban valamennyi általános iskolába elküldjük színes katalógusunkat, amely nemcsak felsorolást tartalmaz, hanem szemléletességénél, részletezettségénél fogva módszertanilag is bepillantást enged kiadványainkba. A katalógusban lévő „nem-hivatalos” rendelőlapról érkezik hozzánk a megrendelések mintegy 30%-a, amelyet az osztálytanítók adnak fel, s természetesen ugyanúgy megkapják tőlünk a 8% jutalékot, mint a tankönyvfelelősök. Mi egyébként senkit sem beszélünk rá könyveink használatára, ám a tőlünk telhető módon igyekszünk megmutatni magunkat. A méretünkhöz képest azt hiszem, meglehetősen sokat költünk reklámra.

E: Gondolom, a grafikusok munkája sem olcsó.

R A: Grafikusainkat anyagilag is megbecsüljük, mert tudjuk, hogy az igazán jó eredmény mögött sok munka van. Az Ukrajnából áttelepült Medveczky Ágnes, aki az olvasókönyveinket illusztrálta, és a még nagyon fiatal Kecskés Zoltánt szerzőtársnak tekintjük, akikkel együtt gondolkodunk az oldalszerkezet lehetséges beosztásain, azon, hogy a pedagógiai és grafikai „érdekek” együtt a lehető legjobban érvényesülhessenek. Úgy gondoljuk, hogy ez meglátszik a könyveinken. Nálunk olyan nem fordulhat elő, hogy egy fél oldal üresen maradjon, mert úgy jött ki, vagy tegyünk ide egy rajzot, majd kiszínezi a gyerek. Nem fordulhat elő, hogy a nyelvtani indukciós szöveg páratlan oldalra kerül, és a hozzá tartozó feladat a mögötte lévő páros oldalra, s így a kisiskolásnak minden részfeladat előtt vissza kell lapoznia. Nem véletlen, hogy a MÁS-KÉP tetszéspályázaton, amit a Sorosék hirdettek meg, első díjat nyertünk, pedig a nagy kiadók is jelen voltak. Úgy gondolom, hogy azt a fajta másságot díjazták könyveinkben, amely a hagyományos értelemben vett tankönyves megoldások meghaladására tett igényes kísérlet.

A grafikusokkal való szoros együttműködés abból a rossz emlékből táplálkozik, amit 1978-ban éltünk át a Tankönyvkiadónál, első könyvünk írásakor. Mi akkor csak egyszer találkozhattunk ábécéskönyvünk grafikusával, amikor az első oldalakhoz elkészült képeket néztük meg. A grafikát általában tetszéssel fogadtuk, de egy-egy esetben a pedagógiai funkció félre-

értése miatt változtatást kértünk. Néhány nappal később a felelős szerkesztő megjelent mo-gyoródi lakásunkon, s erőnek erejével aláíratott velünk egy papírt, amit a főnökei fogalmaz-tak meg, hogy ezután mi nem beszélhetünk a grafikussal csak rajta keresztül, mert veszély-ben forog az ábécéskönyv megjelenése, s ezzel a '78-as tanterv bevezetésének sikere, amire ugye párthatározat volt. Mindez azért, mert – állítólag – megjegyzésünkkel művészi önérze-tében megsértettük a grafikust, aki azt mondta, hogy így nem hajlandó tovább dolgozni.

E: Hogyan lesz valakiből manapság tankönyvíró?

R A: Mi csak akkor írunk, ha van mondanivalónk, ill. ha olyan mondanivalónk van, ami másoktól megkülönböztet. Amikor mi bármihez hozzákezdünk, igyekszünk mindent meg-nézni, ami eddig született, hogy lássuk, tudunk-e ehhez hozzátenni. Ha nem tudunk érde-mit hozzátenni, akkor nem akarunk mindenáron tankönyvet írni. Mi nem azt a gyakorlatot követjük, hogy vegyél elő három olvasókönyvet, és csinálj belőle egy negyediket, mint jó néhányan.

Ki lehet mutatni, hogy a tankönyvek nem jelentéktelen része ma is így születik. Ha tehát a szakma felől nézem, akkor azt kell mondanom, ami nem tesz hozzá szemernyi sem az eddigiekhez, az felesleges... Ha a piac felől nézem, akkor azt látom, hogy több kiadót a bevétel mindenáron való növelésének kényszere lök arra az útra, hogy akkor is csináltasson abból a tárgyból tankönyvsorozatot, amiből a rivális, ha az általa felkért szerzők semmi újat nem tudnak mondani. Ráadásul ez egy bizonyos mértéken felül nem ad jobb szolgáltatást az iskolának. Például luxus, hogy ma 13-féle ábécéskönyv (illetve elsős tankönyvcsalád) van egy ekkora méretű országban, ám az is káros volna, ha ezt adminisztratív eszközökkel akar-nák megszüntetni. Ha ezt komolyan megvizsgálánk, akkor kiderülne, hogy ez nem 13-féle szuverén alkotás. A szuverén kifejezést legfeljebb 4–5 ábécéskönyvre lehetne elmonda-ni, a többi a reprodukálás különféle ötvözete. Nem véletlen, hogy a „lenyúlás” szó az elmúlt években ekkora karriert futott be.

E: A tankönyvek esetében ez nem számít plágiumnak?

R A: A plágiumnak rengeteg formáját említhetném. Van olyan tankönyv például, amelyben a betű-tanításnak a menete a 63-as ábécéskönyvből származik, a grafikus is ugyanazt a képet másolta át. Az első feladat a mi 78-as ábécéskönyvünkéből való, a második-harmadik Zsolnaiéktól, a negyedik megint a mienkből, az ötödik pedig Lovásznénál szerepel. Előfor-dul, hogy a 78-as tanterv előtti feladatlapok anyagait találjuk meg új tankönyvekbe beszkenelve. Én már elég öreg vagyok ahhoz, hogy ismerjem ezeket. Ezt bármelyik tanító meg tudná csinálni, ha lenne rá pénze. Szóval a szakma még nem tart az öntisztulás állapo-tában.

E: Ennek megítélése nem feladata a tankönyvminősítő bizottságnak?

R A: Feladata volna, de erre nincs rálátásuk. A szerzőknek van erre talán a legnagyobb rálátá-suk, legalább is azoknak, akik úgy fogják fel a szerzőséget, ahogy mi, hogy mindent megné-zünk, ami van, de nem azért, hogy másoljunk, hanem hogy újat hozzunk létre. A bírálók közül sokan csak két-három könyvet ismernek. Nagyon könnyen lehet szakértővé avanszá-lni, nagyon jó buli Magyarországon szakértőnek lenni. Ebben a szegény iskolaügyben ren-geteg pénzért herdálnak el egyetlenként, például a helyi tantervek minősítése kapcsán, vagy továbbképzés ürügyén. Nagyon jó, hogy több pénz kerül az oktatásba, de annak egy jelen-tős részét az elmúlt években is szakértőnek mondott személyek „nyúlták le”, és ezért én mérhetetlenül mérges vagyok. Nem lenne nagyon nehéz elérnem, hogy szakértői bizonyít-ványt kapjak, de nincs hozzá gusztusom, amikor két oldalas, semmitmondó szakértői jelen-tésekért felvesznek 50–80 ezer forintot.

E: Kapnak-e visszajelzést vagy kritikát a tankönyveikről?

R A: Elég gyakran találkozunk azokkal, akik a mi könyveinkkel dolgoznak. Mintegy 60%-ukkal minden évben legalább egyszer személyes kontaktus is létrejön azokon az egy napos továbbképzéseken, melyeket az ország 8–10 pontján tartunk Miskolctól Pécsig, és Debrecenről Győrig. Évente egyszer-kétszer felkerekedünk a feleségemmel, mint a vándorcirkuszosok, s reggeltől délutánig mindenütt ugyanazt a műsort ugyanolyan intenzitással adjuk le, legyenek az egyik helyen 28-an, a másikon 110-en. A szereplők, a hangulat, a kérdések persze mindenütt egy kicsit változnak.

Elég nehéz a felhasználók és a szerzők között ezt a fajta kapcsolatot létrehozni, de esetenként valódi szakmai vita, párbeszéd is kialakul. Ebben segít az, hogy az iskola és az élet dolgait képesek vagyunk tanítói szemmel nézni. Előfordult már, hogy több tanító javaslatára változtattunk egyik nyelvtani feladatunk szövegén.

Felhívott pl. az egyik iskolaigazgató, s azt tanácsolta: változtassuk meg a kiadó nevét, mert ő ugyan tudja, hogy a ROMI-SULI a Romankovics névből adódik, meg már hallott is minket előadni, de az iskolájukban a ROMI-SULI katalógusunkat – fellapozás, kibontás nélkül – azzal a megjegyzéssel vágják a sarokba, hogy nekik ez nem kell, mert ők nem cigányok. Mit válaszolhattam? Hogy ez az előítéletes gondolkodás nem minket minősít.

Most – immár öreg tankönyvcsinálóként – is csak azt tudom mondani, mint 30 évesen: ne a nevünk, származásunk, életkorunk alapján minősítsenek, hanem aszerint, hogy mit tetünk le az asztalra. Helyettünk a könyvek beszélnek, azokba van beírtva, mit gondolunk életről, iskoláról...

(Az interjút Kardos Lászlóné készítette)

„Mi azt gyártjuk, amit az iskolák kérnek”

Simon István, a Konsept-H Könyvkiadó és Kereskedelmi Kft.

ügyvezető igazgatója

Educatio: Mikor jött létre a kiadó?

Simon István: Kiadónk mintegy 10 éves múltra tekint vissza, Bt-ként indult, jelenleg Kft. formájában működik. Ma hozzávetőlegesen 120-féle kiadványt jelentetünk meg évente. Az ország iskoláinak több mint a fele a megrendelőnk. Elsősorban a gimnáziumok, a szakképző iskolák és az általános iskolák felső tagozatos tanulói számára készítünk tankönyveket. Arra törekszünk, hogy tartalmukban és küllemükben is tartós tankönyveket, színvonalas, minőségi kiadványokat adjunk ki. Jelenleg öt főállású és számos külsős munkatársunk van.

E: Ki hozta létre a kiadót, milyen előzményekkel?

S I: Korábban iskolaigazgató voltam. A vállalkozást feleségemmel együtt hoztuk létre, aki szintén pedagógus. Nyomdaipari vállalkozásként indultunk, és reklámtevékenységgel is foglalkoztunk. Ezt követően mind több kolléga keresett meg bennünket tanulóknak, tanároknak írott könyvekkel, segédanyagokkal, melyeket kiadtunk és gondoztunk. Egy idő után teljesen a tankönyvkiadás felé fordultunk, reklámtevékenységünket egy kollégánk folytatta. Ennek is volt köze az oktatáshoz, hiszen egy olyan taneszközkatalógust hoztunk létre, mely a maga nemében páratlan volt nemcsak az országban, de Európában is. Nem véletlen, hogy egy évtizede semmit sem veszített népszerűségéből. A nyomdaipari és reklámtevékenység